

หมู่บ้านรักษาศีล 5 : แนวคิดและรูปแบบการขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความปรองดอง
สมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

PRECEPTS VILLAGE 5 : CONCEPT AND MODEL OF DRIVING FOR RECONCILIATION AND
RECONCILIATION OF NAKHON PATHOM PROVINCE

พระเทพศาสนาภิบาล (แย้ม อินทร์กรุงเก่า)
Phrathapsatsanaphiban (Yam Inkrungkao)

มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Pathumthani University
E-mail: dc.bps@mcu.ac.th

Received 18 November 2021; Revised 21 October 2022; Accepted 24 October 2022.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดของแมคคินซีร์ การมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 341 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

(1) แนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม มีการสร้างเครือข่ายทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างเข้มแข็ง ใช้เครือข่ายเป็นฐานนำคนเข้าสู่สัมมาชีพ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างข้อกำหนดของชุมชนมาใช้ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 บูรณาการทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ทุนทางศรัทธา ทุนทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในชุมชนเป็นทุนเพื่อการขับเคลื่อนโครงการ (2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.41 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ในขณะที่ปัจจัยด้านทักษะความสามารถมีค่าน้อยที่สุดคือ 4.17 (3) รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนจังหวัดนครปฐม มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ พื้นฐานต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 โดยผู้นำในชุมชนจาก 3 ภาคส่วน ประกอบด้วยภาคสังคม ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม มีภาวะผู้นำในการบริหารภายใต้กลไก 7 ประการ ประกอบด้วยโครงสร้าง ยุทธศาสตร์ ระบบงาน รูปแบบการบริหาร บุคลากร ทักษะความสามารถ ค่านิยม

คำสำคัญ: หมู่บ้านรักษาศีล 5, การขับเคลื่อน, การเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์

Abstract

This research paper is an mixed research. No full stop qualitative research and quantitative research applying concept participation and leadership as a research Framework. The area of research is Nakhon Pathom Province. The Sample groups consisted of 341 people corrected by a proportional stratified selection method in Rai Khing Subdistrict, Sampran District, Nakhon Pathom Province. There are 2 kinds of research tools; 1) interview form 2) questionnaires. Data were analyzed by quantitative research. The statistics used consist of percentage values. Mean and Standard Deviation and multiple regression analysis methods qualitative research Use it to analyze content and write a descriptive description. The findings of the research were found as follows:

(1) On good practice that affects success in driving the 5 Precepts Village Project in Nakhon Pathom Province, the guidelines are found such as a network building to drive the strengthen work, using network as a base to lead people to livelihood, creating a participatory process to create community requirements to drive the precepts village project 5, integrating cultural capital, social capital, faith capital, economic capital that exists in the community as a project-driven capital. (2) On factors that influenced the success in driving the village project to keep the 5 precepts to strengthen reconciliation in Nakhon Pathom Province, it was found that the overall level was at the highest level. Removed full stop an average of 4.31. When considering each aspect, it was found that structural factors with the highest average of 4.41, followed by strategic factors at 4.37, while the skill factor had the lowest mean at 4.17. (3) On the model of driving the village project to keep the precepts 5 of the Nakhon Pathom community, there is an important component, that is, the foundation must begin with the participation of the people in activities related to the Five Precepts by community leaders from three sectors, namely the Sangha, government and civil society sectors. They have leadership in management under 7 mechanisms, comprising structure, strategy, work system, management style, personnel, skills, abilities, values.

Keywords: The Five Precepts Village, Driving, Promotion towards the Process of Reconciliation.

บทนำ

เครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามดำริของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามั่งคลาจารย์ ได้มีส่วนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ และพัฒนากระบวนการลดความขัดแย้งในระดับชุมชน โดยจากการศึกษาของพระเทพปริยัติเมธี, ดร. (2558) เรื่อง “กระบวนการสร้างความปรองดองในสังคมไทยตามรูปแบบพุทธวิถีการชำระอธิกรณ์” นั้น ได้สะท้อนบทบาทสำคัญขององค์กรทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถ

เชื่อมโยงหลักการและกระบวนการทางพระพุทธศาสนา ต่อการยุติความรุนแรงทางความคิดอันเป็นต้นกำเนิดของปัญหาความแตกแยกในสังคมไทยปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนด้วยกลไกของหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นพุทธวิธีที่สำคัญของการตอบสนองกระบวนการในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ตลอดจนการผลักดันให้องค์กรทางศาสนา สามารถเข้ามามีบทบาทในกระบวนการยกระดับคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น องค์กรทางพระพุทธศาสนาได้ปรับบทบาทเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อน โดยให้ความสำคัญแบบองค์รวม กล่าวคือสร้างความร่วมมือในชุมชนเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการดำเนินงานเกิดจากภูมิปัญญาและการประยุกต์หลักพุทธธรรมพื้นฐานที่เหมาะสมกับการพัฒนาของชุมชนนั้นๆ ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับทั้งจากหน่วยงานฝ่ายปกครองท้องถิ่นและประชาชน ด้วยปัจจัยที่ไม่มีการครอบงำทางความคิดจากองค์กรใดเฉพาะ อีกทั้งความศรัทธาทางพระพุทธศาสนาในชุมชนท้องถิ่นนั้น ยังเป็นกลไกทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยอยู่เช่นกัน

การนำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ลงไปยังหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความปรองดองของประชาชนในชุมชนตามเจตนารมณ์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และดำริของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าจารย์ ถึงแม้ว่าโดยปรัชญาพื้นฐานของโครงการจะมีความชัดเจนในการนำศีล 5 มาเป็นกฎพื้นฐานของการอยู่ร่วมกัน แต่ก็เกิดปัญหาในการปฏิบัติอันเนื่องจากกลไกที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนมุ่งให้เป็นภารกิจของภาครัฐ แต่รัฐกลับทำงานในวงกว้างในเชิงประชาสัมพันธ์มากกว่า เช่น การแจกคู่มือ และป้ายสัญลักษณ์ของโครงการ เป็นต้น แต่ในขณะที่การสร้างควมตระหนักให้คนดำรงตนอยู่ในศีล เป็นเรื่องของการปรับทัศนคติและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับศีล 5 ภารกิจดังกล่าวจึงสลับกลับไปเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสแบบเสียไม่ได้ ทั้งโดยความเกี่ยวข้องกับโครงการ ทั้งโดยสนองดำริของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าจารย์ วัดจึงต้องเข้ามารับหน้าที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนโครงการ และดำเนินการไปอย่างไม่มีทิศทางขาดความเป็นเอกภาพ เนื่องจากยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นโครงการแต่ละพื้นที่ ยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกัน

ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนมีหลากหลายประการที่เกิดจากผลของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชน อีกทั้งมีปัญหาที่เกิดจากการละเมิดศีล 5 ของประชาชนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการทะเลาะวิวาท ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร ปัญหาการติดสารเสพติดและการดื่มสุรา ปัญหาเหล่านี้เป็นสนิมกัดกร่อนความเข้มแข็งของชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเกิดความอ่อนแออย่างเด่นชัด

จากที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอันถือว่าเป็นหลักการที่เป็นสากลคือ ศีล 5 ไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในรูปแบบของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะก่อให้เกิดการสร้างและพัฒนาบทบาทของวัดและองค์กรทางพระพุทธศาสนา เพื่อการจรโลงคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนส่งเสริมการสร้างสังคมสมานฉันท์และสันติสุขอย่างยั่งยืนนั้น อีกทั้งถือเป็นนวัตกรรมทางสังคมที่เป็นรูปธรรมยิ่ง

ดังนั้นการวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : แนวคิดและรูปแบบการขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม” นี้ จึงเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อค้นหารูปแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยการถอดบทเรียนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ และนำผลไปปรับใช้ในการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนโดยขยายผลในพื้นที่นาร่องโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองนโยบายการสร้างความปลอดภัยและสันติสุขของรัฐบาลและคณะสงฆ์ไทย ที่จะร่วมมือกันพัฒนาชุดความรู้ที่อิงกับการบูรณาการหลักการวิชาการ เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและชุมชนไทย ให้เข้าใจหลักการและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่าง “อยู่เย็นเป็นสุข” ร่วมกันได้ตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการบริหารตามตัวแบบ 7's Mckinsey ประกอบด้วย ปัจจัยด้านโครงสร้าง ด้านยุทธศาสตร์ ด้านระบบงาน ด้านรูปแบบการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านทักษะความสามารถ และด้านค่านิยม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำในการบริหารโครงการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : แนวคิดและรูปแบบการขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในประเด็นการถอดบทเรียนความสำเร็จที่ผ่านมาและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการ จึงทำการทบทวนประมวลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดเป็นกรอบความคิด (Conceptual Framework) สันเคราะห์เป็นประเด็นการวิจัย ดังต่อไปนี้

การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

การวางแผนขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นระบบ กลไก และมีความชัดเจนในการนำแผนงานนี้ลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ทั้งกระบวนการ สามารถสนับสนุนหน่วยงานที่อยู่

ในระดับปฏิบัติการกับชุมชน ใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานได้อย่างเป็นรูปธรรม การลงสำรวจพื้นที่ชุมชนต้นแบบในครั้งนี้ ยังพบอีกว่า ขั้นตอนการทำงานที่ถูกออกแบบมาจากส่วนกลาง และมีการสั่งการมาตามลำดับนั้น ในบางแห่งไม่สามารถนำนโยบายและวิธีการดำเนินการลงสู่การปฏิบัติได้ รายงานผลตามกรอบเวลาซึ่งมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน เช่น แต่ละองค์กร ชุมชนมีความแตกต่างกัน ทางด้านเชื้อชาติและศาสนา มีความพร้อมและปัจจัยสนับสนุนต่างกัน ในประเด็นสำคัญแต่ละชุมชนประชาชนมีต้นทุนคุณธรรมและจริยธรรมต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ พบว่า ยังมีความพยายามที่พัฒนาให้โครงการนี้สามารถเดินหน้าไปได้ เพราะต่างให้ข้อคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า เป็นโครงการที่เป็นการปลูกฝังสำนึกดีให้แก่ประชาชน โดยไม่ประมาทในการใช้ชีวิต ส่งเสริมให้ครอบครัว องค์กร ชุมชน เกิดสุขได้จริงตามลำดับ

วิธีดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

เพื่อให้การดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีกลไกการทำงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงถูกกำหนดให้มีวิธีการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถวัดและประเมินผลประสิทธิภาพการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) ให้วัด กำหนด ผู้ใหญ่บ้านหรือประธานชุมชนเปิดรับสมัครประชาชนเข้าร่วมโครงการฯ หากมีประชาชนเข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่ 50 เปอร์เซนต์ขึ้นไป ให้แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 (2) หมู่บ้านที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว สามารถขอรับแผ่นป้ายไม้หมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อติดตั้ง ณ หมู่บ้านของตน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ (3) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณประชาสัมพันธ์ เชิญชวนประชาชนทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการ โดยได้จัดทำป้ายไวนิลประชาสัมพันธ์ส่งไปยังวัดทุกวัดทั่วประเทศ (4) ขณะเดียวกันก็มีสถานศึกษา โรงเรียนต่างๆ ขอเข้าร่วมโครงการด้วย ทางสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานกลางโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (วัดปากน้ำ) ก็ได้จัดทำป้ายไวนิลให้โรงเรียนที่ขอมาทั่วประเทศเช่นกัน (5) สำหรับหมู่บ้านที่ดำเนินการไปแล้ว มีประชาชนเข้าร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ 80 ให้แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทราบ เพื่อทางส่วนกลางจะได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปประเมิน และจัดทำโล่ประกาศเกียรติคุณ เพื่อมอบให้หมู่บ้านนั้นต่อไป

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม

โดยคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยราชการต่างๆ ได้นำหลักของศีล 5 เข้าถึงประชาชนทุกระดับ ทุกพื้นที่ในรูปของโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” มีวัตถุประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เพื่อสันติสุขของประเทศชาติ อันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความสงบร่มเย็น ทั้งนี้เป็นภารกิจที่ดำเนินการตามระเบียบมหาเถรสมาคมและสอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้น จังหวัดต่างๆ ซึ่งมีเจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับ ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนราชการ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ ได้ดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการในหลายพื้นที่ทุกภาคส่วน ขยายผลการดำเนินงานลงไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยมุ่งหวังให้ประชาชนในชาติมีความรัก และเทิดทูลสถาบันชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองของประชาชนในชาติ โดยใช้กลไกทางพระพุทธศาสนา ทั้งได้กำหนดแผนการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะเร่งด่วน (มิถุนายน - สิงหาคม 2557) จะต้องให้มีการลงนามข้อตกลงในการขับเคลื่อนการดำเนินการโครงการครอบคลุมทุกพื้นที่ ระยะปานกลาง (ตุลาคม 2557 - กันยายน 2558) จะต้องประชาสัมพันธ์ รณรงค์เชิญชวน ให้พุทธศาสนิกชน ครอบครัว หมู่บ้าน สถานศึกษา และหน่วยงาน สมัครเข้าร่วมโครงการและรักษาศีล 5 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวน พุทธศาสนิกชน/หมู่บ้าน/ชุมชน และระยะยาว (ตุลาคม 2558 - กันยายน 2560) จะต้องประชาสัมพันธ์ รณรงค์เชิญชวน ให้พุทธศาสนิกชน ครอบครัว หมู่บ้าน สถานศึกษา และหน่วยงานฯ สมัครเข้าร่วมโครงการ และรักษาศีล 5 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนพุทธศาสนิกชน/หมู่บ้าน/ชุมชนและมืองค์เครือข่ายปกป้อง พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

ในขณะนี้การขับเคลื่อนโครงการฯ ได้เริ่มเข้าสู่ระยะที่ 3 ซึ่งกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้มีการ รณรงค์ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนพุทธศาสนิกชนสมัครเข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวน พุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ และดำเนินการเชิงคุณภาพโดยเฉพาะการขับเคลื่อนและการดำเนินงานโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม จากผลการรับสมัครพุทธศาสนิกชน เข้าร่วมโครงการและรักษาศีล 5 ก่อนการกำหนดลงพื้นที่ตรวจติดตาม ระหว่างเดือนมิถุนายน 2557 - 2558 จังหวัดนครปฐมมีผู้สมัครเข้าร่วม เพียงร้อยละ 45 ของประชากรทั้งหมด จะเห็นได้ว่าผลการขับเคลื่อนโครงการฯ พร้อมทั้งพบสภาพปัญหาและ อุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการในระดับจังหวัดหลากหลายประการ

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและ การวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดนครปฐม ประชากร คือ ประชาชนในตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยกำหนดคุณสมบัติเฉพาะประชาชนที่เป็นสมาชิกโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จำนวน 2,292 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดปัจจัย 7 ประการของแมคคินซี (McKinsey's 7S) แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิด เกี่ยวกับภาวะผู้นำ และหลักศีล 5 ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .772 ใช้ศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มี ผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 2) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 3) การสนทนากลุ่ม คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ สำคัญในประเด็นเกี่ยวกับกลไกในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ภายในชุมชน การสร้างเครือข่ายการ ขับเคลื่อน การพัฒนากิจกรรมในการขับเคลื่อนของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พฤศจิกายน 2562 -พฤศจิกายน 2563 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาประมวลผล ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. แนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม ผลการถอดบทเรียนในการดำเนินงานที่คิดว่าสามารถนำไปใช้ได้หรือสามารถนำไปเผยแพร่ได้ ประกอบด้วย (1) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องมีการฝึกกำลังอย่างเหนียวแน่นของเครือข่ายทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างเข้มแข็ง และเกิดผลในการเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างชัดเจน อีกทั้งต้องทำงานภายใต้เครือข่าย ใช้เครือข่ายเป็นฐานนำคนเข้าสู่สัมมาชีพ (2) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องมีความเห็น และการยอมรับความเห็นร่วมกัน (3) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ผู้นำชุมชนทุกกลุ่ม ทุกประเภทองค์กร ทุกระดับต้องมีจิตอาสาและเป็นแบบอย่างในการเข้าร่วมโครงการ (4) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนจะต้องมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างข้อกำหนดของชุมชนมาใช้ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (5) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องบูรณาการทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ทุนทางศรัทธา ทุนทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในชุมชนเป็นทุนเพื่อการขับเคลื่อนโครงการ (6) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องมีการจัดกิจกรรม การทำงานโดยต้องมองปัญหาของชุมชนเป็นตัวตั้ง และต้องไม่กระทบต่อวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ทำอย่างสร้างสรรค์โดยเปลี่ยนแปลงในแบบที่เขาไม่รู้สึกรับผลกระทบ (7) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องขับเคลื่อนในแนวระนาบและสร้างกลไกในการขับเคลื่อนจากอุดมการณ์ศรัทธา ทั้งนี้ในชุมชนต้องมีระบบความเคารพศักดิ์สิทธิ์และผู้นำทางจิตวิญญาณในชุมชน (8) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องมีการจัดทำคู่มือที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน กิจกรรมและตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนที่ชัดเจน (9) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องมีความสื่อสารเพื่อความเข้าใจในแนวทางการขับเคลื่อน และใช้รูปแบบ “แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง” เพื่อการยอมรับในการเข้าร่วมโครงการของประชาชน (10) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องทำจากใกล้ตัวในบริบทพื้นฐาน แล้วขยายไปสู่ไกลตัวหรือส่วนรวมในบริบทที่ซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งต้องมีความหลากหลายในการขับเคลื่อน ไม่ติดกรอบด้วยตัวชี้วัดจากองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของพื้นที่ ผสานคติความเชื่อ นิทาน เรื่องเล่า บทเพลงต่างๆ เข้าเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐมโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.41 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ในขณะที่ปัจจัยด้านทักษะความสามารถมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4.17

3. รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม มีจุดเริ่มต้นจากมติมหาเถรสมาคม และเจตนารมณ์ของ คสช. การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ มหาเถรสมาคมได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการเพื่อกำกับให้โครงการดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ได้สร้างกลไกในการขับเคลื่อนขึ้นมาในฐานะเป็นระเบียบมหาเถรสมาคม พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ เพื่อทำหน้าที่ในการขับเคลื่อน กำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ ในส่วนกลไกเชิงสถาบัน มหาเถรสมาคมได้มอบหมายงานขับเคลื่อนโครงการไปตามลำดับสายการบังคับบัญชา ตั้งแต่เจ้าคณะภาค 3 ลงไปถึงเจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสจังหวัดนครปฐม ฝ่ายภาคราชการ มหาเถรสมาคมร่วมกับรัฐบาลได้มอบหมายให้ส่วนราชการเข้ามาสนับสนุนงานขับเคลื่อนโครงการ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในส่วนกลาง ประกอบด้วยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและกรมการศาสนา ถ่ายทอดภารกิจลงไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐมไปจนถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม และผู้ใหญ่จังหวัดนครปฐมร่วมสนับสนุนคณะสงฆ์ในชุมชนในการดำเนินงาน ในพื้นที่ก็เป็นความร่วมมืออย่างเหนียวแน่นของเครือข่ายการทำงานที่เริ่มต้นจากคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐมร่วมกับ บ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรชุมชนทั้งองค์กรเชิงวัฒนธรรม องค์กรอาชีพ และองค์กรเยาวชน โดยการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้เกิดแนวทางในการทำงานคือ “ผสานกิจกรรม ทำสิ่งใหม่ ใส่ใจปัญหา พัฒนาสู่ความปรองดอง”

รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนจังหวัดนครปฐมที่จัดระบบเป็นองค์กรวนนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ พื้นฐานต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 โดยผู้นำในชุมชนจาก 3 ภาคส่วน ประกอบด้วยภาคสังคม ภาคธุรกิจ และภาคประชากิจ จะต้องมีการประสานผู้นำในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ภายใต้กลไก 7 ประการในการบริหาร ประกอบด้วยโครงสร้าง ยุทธศาสตร์ ระบบงาน รูปแบบการบริหาร บุคลากร ทักษะความสามารถ ค่านิยม โดยแนวทางในการขับเคลื่อน 6 แนวทาง ประกอบด้วย 1. การธำรงรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ 2. ส่งเสริมให้ประชาชนดำรงตนอยู่ในศีล 5 3. การบังคับใช้ข้อกำหนดของชุมชนอย่างเคร่งครัด 4. ส่งเสริมให้เยาวชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม 5. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรักความสามัคคีต่อกัน 6. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพ(กายและจิต)ดี เมื่อทุกองค์ประกอบภายในชุมชนเชื่อมประสานขับเคลื่อนพลังความเป็นชุมชนศีล 5 ไปในทิศทางเดียวกันและเป็นเอกภาพ จะส่งผลให้เกิดชุมชนที่พึงปรารถนาตามที่ประชาชนคาดหวัง 3 ประการ คือ 1. เป็นชุมชนที่หลอมรวมอย่างเข้มแข็งด้วยวัฒนธรรม 2. เป็นชุมชนปลอดภัยและ 3. เป็นชุมชนรักษาศีล ปฏิบัติธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐมโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ ในขณะที่ปัจจัยด้านทักษะความสามารถมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของนรินทร์ แจ่มจรัส (2550: 12) ซึ่งกล่าวว่า โครงสร้างคือ โครงสร้างที่ได้ตั้งขึ้นตามกระบวนการโดยมีการรับคนให้เข้ามาทำงานร่วมกันในฝ่ายต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นการจัดองค์กรต้องมีความชัดเจนในเรื่องวัตถุประสงค์ขององค์กร ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ กฎระเบียบที่บุคลากรจะต้องปฏิบัติตาม รวมทั้งความสามารถในการปรับเปลี่ยน บทบาทโครงสร้าง การจัดโครงสร้างองค์กรที่จะช่วยบุคลากรทราบขอบเขตของงานและความรับผิดชอบ มีความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว

ส่วนความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม

1. ประชาชนได้รับประโยชน์และเกิดความปรองดองสมานฉันท์ในชุมชน

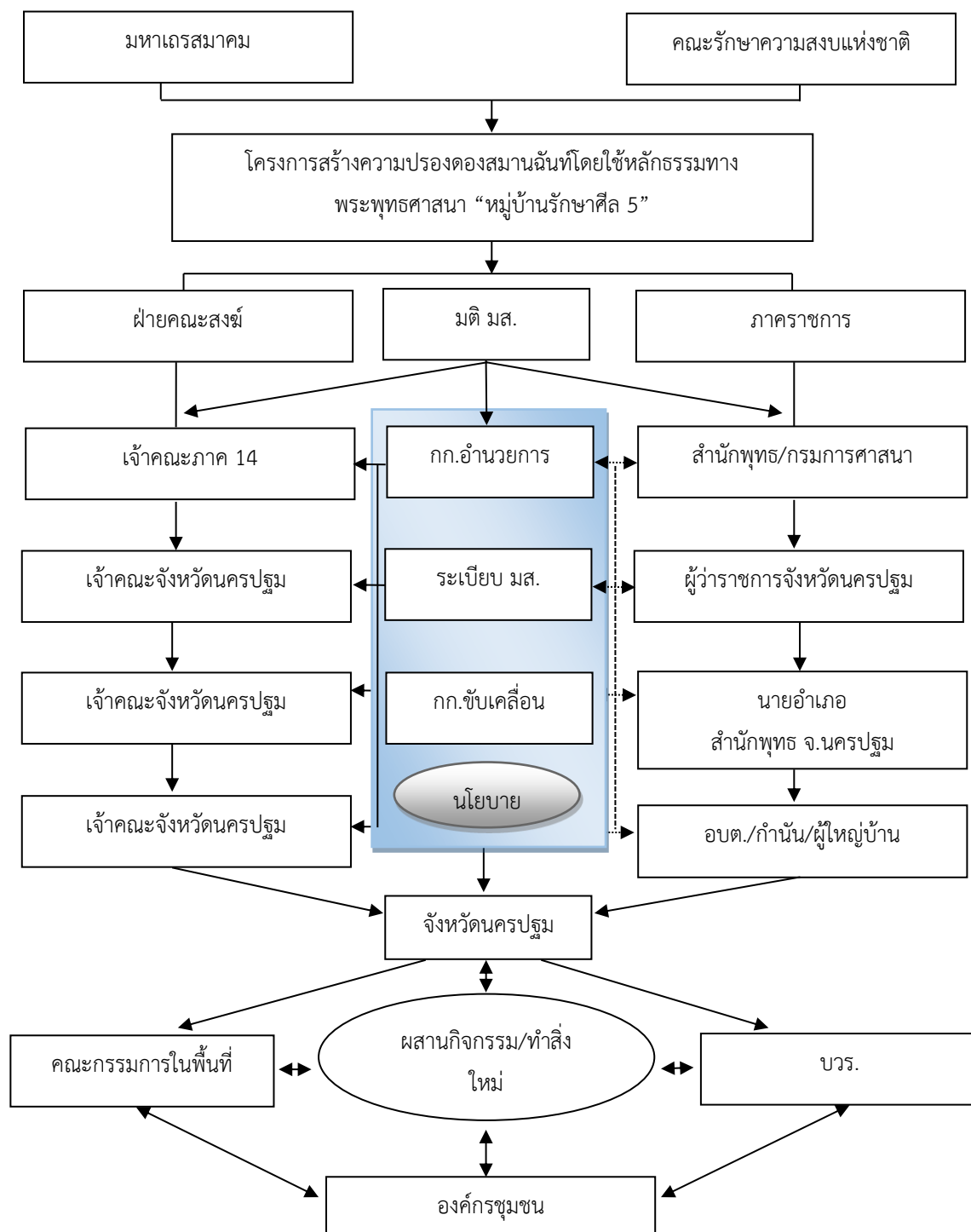
ความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม ด้านประชาชนได้รับประโยชน์และเกิดความปรองดองสมานฉันท์ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นการเสริมความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน สามารถลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน และมีการเสริมสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ด้วยการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของพระมหาภุชญา กิตติโสภณ (2558: 194) ซึ่งพบว่า ศีล 5 เป็นเครื่องมือในการสร้างความปรองดอง โดยสามารถเริ่มจากการสร้างความปรองดองในจิตใจของแต่ละคนก่อน เพื่อสร้างสันติภาพสู่สังคมภายนอก โดยใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ส่วนกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ด้วยการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ใช้หลักการบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การวางแผน (Planning) การจัดหน่วยงาน (Organizing) การจัดสายงานและการจัดตัวบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และ งบประมาณ (Budgeting) โดยผู้นำชุมชนจะต้องยึดหลักการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ 6 ประการคือ หลักความถูกต้อง หลักความเหมาะสม หลักความบริสุทธิ์ หลักความยุติธรรม หลักพรหมวิหารธรรม และหลักความเสียสละ จะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชนอย่าง แท้จริง

2. การยกระดับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5

ความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สามารถลดปัญหาการเสพยาเสพติด การทะเลาะวิวาท และความแตกแยกในครอบครัว

ลดปัญหาการทะเลาะกับผู้อื่นเป็นผลมาจากเหล่า และสามารถลดการจำหน่ายสิ่งเสพติดเช่น เหล้า บุหรี่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสาริกา หาญพานิชย์ (2558: 45) เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธบูรณาการพบว่า ประชาชนซึ่งประกอบไปด้วยปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มผู้นำชุมชนได้รับอิทธิพลจากการรักษาศีล ส่วนใหญ่มีระเบียบวินัยและรักษากฎกติกาของกลุ่มโครงการที่ตนเข้าร่วม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมีความสุข โดยเฉพาะหลักปฏิบัติที่เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของคนแต่ละคนได้แก่ศีล 5 ดังนั้นการที่เกษตรกรในชุมชนบ้านดงบัง ปฏิบัติธรรมตามหลักศีลธรรม ทำให้คนในชุมชนล้วนแต่ประพฤติดีทั้งทางกาย และทางวาจา เคารพในกฎระเบียบ ทำให้ชุมชนไม่มีปัญหาการขัดแย้งหรือ การขัดใจกัน

สรุปองค์ความรู้

จากภาพประกอบที่ 1 รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม มีจุดเริ่มต้นจากมติมหาเถรสมาคม และเจตนารมณ์ของ คสช. การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ มหาเถรสมาคมได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการเพื่อกำกับให้โครงการดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ได้สร้างกลไกในการขับเคลื่อนขึ้นมาในฐานะเป็นระเบียบมหาเถรสมาคม พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน ฯ เพื่อทำหน้าที่ในการขับเคลื่อน กำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ ในส่วนกลไกเชิงสถาบัน มหาเถรสมาคมได้มอบหมายงานขับเคลื่อนโครงการไปตามลำดับสายการบังคับบัญชา ตั้งแต่เจ้าคณะภาค 14 ลงไปถึงเจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสจังหวัดนครปฐม ฝ่ายภาคราชการ มหาเถรสมาคมร่วมกับรัฐบาล ได้มอบหมายให้ส่วนราชการเข้ามาสนับสนุนงานขับเคลื่อนโครงการ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในส่วนกลางประกอบด้วยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและกรมการศาสนา ถ่ายทอดภารกิจลงไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐมไปจนถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม และผู้ใหญ่จังหวัดนครปฐมร่วมสนับสนุนคณะสงฆ์ในชุมชนในการดำเนินงาน ในพื้นที่ก็เป็นความร่วมมืออย่างเหนียวแน่นของเครือข่ายการทำงานที่เริ่มต้นจากคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐมร่วมกับบ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรชุมชนทั้งองค์กรเชิงวัฒนธรรม องค์กรอาชีพ และองค์กรเยาวชน โดยการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้เกิดแนวทางในการทำงานตามที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตว่า “ผสานกิจกรรม ทำสิ่งใหม่ ใส่ใจปัญหา พัฒนาสู่ความปรองดอง”

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของจังหวัดนครปฐม สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ 1) ส่งเสริมแนวทางการขยายผลโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ไปสู่ครอบครัวรักษาศีล 5 สถานศึกษารักษาศีล 5 ภาคเอกชนรักษาศีล 5 ส่วนราชการรักษาศีล 5 หรือองค์กรอื่นๆ ที่สามารถกำหนดเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 2) ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สามารถยกระดับความสำนึกในความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ที่จะก่อให้เกิดความยอมรับในความแตกต่าง การอยู่ร่วมกันในสังคมแบบพหุวัฒนธรรม การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเคารพในความเสมอภาคและความเท่าเทียม 3) มี ก า ร ปฏิบัติการเพื่อทลายความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมืองแบบแบ่งฝักแบ่งฝ่ายจนเกิดความขัดแย้งในอดีต โดยใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับกรอบของศีล 5 เป็นกิจกรรมปฏิบัติการ 4) ศึกษากรณีของผู้ที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 แล้วหันหลังให้กับอบายมุข กลับเข้าสู่การดำเนินชีวิตตามปกติประกอบสัมมาชีพจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยควรเลือกจังหวัดละ 1 ท่านเพื่อเป็นบุคคลต้นแบบการรักษาศีล 5 5) พัฒนาชุดความรู้เพื่อการฝึกอบรมวิทยากรหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่มีเนื้อหาทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติโดยเน้นการสร้างชุดความรู้ทักษะการบริหารและการวิจัยชุมชน

โดยควรให้ความสำคัญกับ 1) ภาครัฐโดยเฉพาะรัฐบาล ควรส่งเสริมให้คณะสงฆ์ดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างต่อเนื่องหรือสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมงานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งดำเนินการโดยวัดและพระสงฆ์ โดยการสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร

ทั้งในด้านงบประมาณและการสร้างระบบกลไกในการดำเนินงาน 2) มหาเถรสมาคม พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดทำแผนในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ของประชาชน ไม่จำกัดเฉพาะเพียงหมู่บ้านเท่านั้น แต่ให้ก้าวไปสู่หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรเอกชน กองทัพและองค์กรที่มีปริมาณมวลชนจำนวนมาก เพื่อให้การรักษาศีล 5 เป็นวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทย 3) มหาเถรสมาคม ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จนประสบความสำเร็จ ได้รับการสรรเสริญยกย่องและความสำคัญในการได้รับสมณศักดิ์ตามควรแก่ฐานานุกรม 4) มหาเถรสมาคมควรใช้ตัวแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐมมีสร้างชุดความรู้เพื่อใช้ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในพื้นที่อื่นๆ โดยควรเริ่มต้นจากการกำหนดให้ 1 จังหวัด 1 หมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ จากนั้นจึงดำเนินการขยายผลในภายหลัง

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ 1) รัฐบาลและมหาเถรสมาคมควรส่งเสริมให้หมู่บ้านสร้างข้อกำหนดชุมชนที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันของคนในชุมชนมาบังคับใช้เพื่อเป็นกติกากฎพื้นฐานของชุมชน และเพื่อให้กติกาดังกล่าวมีความศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนยอมรับด้วยจิตวิญญาณ อาจจะถูกข้อกำหนดเข้ากับศูนย์กลางความศรัทธาของชาวบ้าน เพื่อใช้เป็นกรอบจริยธรรมของชุมชน 2) มหาเถรสมาคม ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานทางคณะสงฆ์มารองรับการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และเร่งพัฒนาพระสงฆ์แกนนำที่สามารถนำแนวคิดการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ไปผลักดันขยายผลในแนวทางอื่นๆที่สามารถดำเนินการได้ 3) จากผลการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ขาดทักษะการบริหารโครงการและการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในรูปแบบของการจัดทำบันทึกข้อตกลง หรือ MOU จึงควรเร่งพัฒนาทักษะความรู้ด้านการบริหารโครงการแก่พระสงฆ์โดยเฉพาะระดับเจ้าอาวาสทั้งกลยุทธ์ในการบริหารโครงการและกลยุทธ์ในการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก รวมทั้งทักษะอื่นๆ เช่น การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในการบริหารจัดการข้อมูล เป็นต้น 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประเมินความสำเร็จที่แท้จริงของโครงการที่ผลลัพธ์เกิดอะไรขึ้นบ้าง ที่ผ่านมามีคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ลงไปตามพื้นที่ต่างๆ แต่ยังไม่ได้สะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนจากการกำกับติดตามประเมินของคณะกรรมการเหล่านั้น 5) ควรเร่งดำเนินการในการสร้างอาสาสมัครพุทธศาสนาเพื่อทำงานในเชิงเครือข่ายในการขับเคลื่อนฯ และกำหนดให้หมู่บ้านที่มีอาสาสมัครมีเครือข่ายเข้มแข็ง ขยายผลโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้จนเกิดเป็นหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของหลักศีล 5 แล้วก็ประกาศให้เป็น “หมู่บ้านที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำหมู่บ้าน” และขยายผลไประดับตำบล อำเภอและจังหวัดต่อไป

References

- Jamchamrat, N. (2007). *Organization Development*. (5th edition). Bangkok: Human Capital Development Center.
- Phra Theppariyatimathi, Dr. (2015). “*The process of reconciliation in Thai society according to the Buddhist method of paying Athikorn*”. (Doctor of Philosophy Thesis Department

of Public Administration). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Mahakritsada Kittisopano (Sae Lee). (2015). *Creating Reconciliation by driving the 5 Precepts Village Project in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. (Research report). Phra Nakhon Si Ayutthaya: Buddhist Research Institute Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Hanpanich, S. (2015). *“An Analysis of the Model for the Development of Buddhist Integration of Quality of Life”*. (Doctor of Philosophy Thesis Buddhism). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

